

Iskaja vsak dan razen nedelje in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor:
2657 E. Lawrence av.
Office of publication:
2657 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4535.

LETO—YEAR XV. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., četrtek, 13. aprila (April 13) 1922. Subscription \$5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 87.

Sovjetska Rusija zahteva razoroženje.

Ruski delegatje v Genovi izjavljajo, da bodo toliko časa pritiskali na konferenco, da sprejme njihov program splošnega razoroženja ali se pa razbije. Na konferenci se kristalizirata dva programa: ruski in francoski. Francozi so zopet pogoreli z zahtevo, da Rusi ne smejo biti v finančnem odboru. Jugoslovani in Italijani na tajnih sestankih.

Genova, 12. apr. — Lloyd George je danes na odborovi seji zagrozil, da zapusti konferenco, ako bodo Francozi neprenehoma protestirali glede imenovanja Rusov in Nemcev v konferenčne odseke in komisije. — Na Čičerinov predlog je pododbor za rekonstrukcijo Rusije večeraj suspendiral zborovanje do četrtega nakar bodo sovjetski delegatje predložili svoje protipredloge.

Genova, 12. apr. — Jeger Čičerin je sredi izjavil, da ne bo miroval s svojim programom za splošno razoroženje. Ruska sovjetska delegacija bo pritiskala toliko časa na konferenco, da se konferenca izreče za diskusijo o razoroženju in odškodninah — ali pa se razbije.

Stališče Sovjetske Rusije, katerega je označil Čičerin, je jasno: "Rusija zahteva, da postane razoroženje glavno vprašanje konference, in sicer iz dveh razlogov: prvič je vsaka gospodarska rekonstrukcija Evrope nemogoča brez razoroženja armad; drugič, če Rusija dokazati, da ni agresivna in da ne drži svoje rdeče armade zato, da napada svoje sosede kakor je dolgi nenasitni svet. Rusija je za mir, prvi mir, zato je pripravljena razorožiti svojo armado, ako druge veselele storijo isto."

Rakovskij, predsednik ljudskega sveta Sovjetske Ukrajine, je pa dodal:

"Rusija z Ukrajino, Georgijo, Armenijo in drugimi federiranimi republikami je pripravljena na razoroženje, toda razorožena mora biti tudi Poljska in drugi njeni sosedi — zato bo pritiskala z razoroženjem toliko časa, da ga konferenca sprejme ali se pa razbije."

Ruski delegatje so spremenili karakter konference. Klub pomirjevanju Lloyda Georga in njegovem naglašanju, da razoroženje ni na dnevnem redu, je jasno kot beli dan, da so delegatje razdeljeni v dva tabora: za Francijo in proti razoroženju in proti Franciji in za razoroženje. Lloyd George se sam nagiblje na stran Rusov, kajti rekel je v svojem govoru v ponedeljek, da genovska konferenca mora končno voditi do razoroženja na snemem.

Francija je razgaljena. Francija hoče, da Rusija drži veliko armado, ker potem ima njena vazalka Poljska vzrok za negovanje velike armade in ker iz tega vzroka drži tudi Francija svojo veliko armado, češ da "ščiti" Poljsko. Ako se Rusija izreče za razoroženje, potem ni več razloga, zakaj bi Poljski, mala enteta in Francozi vzdrževali velike oborožene sile.

Delegatje spoznavajo resnico Čičerinovih besed, da je ekonomsko vpostavljenje Evrope nemogoče, dokler je Evropa oborožena do zob. Gospodarska rekonstrukcija je nemogoča brez Rusije in Nemčije, Nemčija pa ne more nikamor, dokler visi nad njo Damoklejev meč odškodnine in invazije. Švedski delegatje namerjajo sprožiti vprašanje odškodnine že predno poteče prvi teden konference. Tako pride na dan vse tisto, česar se Francija najbolj boji.

Genova, Italija, 12. apr. — Čičerin je bil večeraj zopet sredi pozornosti. Splošni odbor je imel sejo in imenovan je bil pododbor. Sklicatelji konference so se dogo-

ITALIJA ŠIKANIRA RUSKE DELEGATE.

Poročevalec Federated Pressa javlja, da je policijska "zaščita" Rusov v Genovi pretirana.

POSTAVITI JIH HOČE V SLABO LUČ.

Genova, 12. apr. — (Kablogram Federated Pressa. Poroča Louis P. Lochner). — George Čičerin, sovjetski vnanji komisar, in drugi ruski delegatje na genovski konferenci so nalašč izolirani po italijanskih oblasteh v Santa Margheriti, kakih 20 milj od Genove. Z namenom, da dobe evropski delavci, posebno italijanski, vtis, da so boljševiški delegatje veliki potratneži in gizdalini, je Italija nastanila Ruse v hotelu Imperial, ki je najdražji hotel v tem kraju. To se je zgodilo proti volji ruskih delegatov, ki bi najraje ušli iz tega hotela.

Ruski delegatje so neprenehoma pod policijskim nadzorstvom pod pretravo, da jim mora policija varovati pred sovražnimi napadi. Zastopnik italijanske vlade stanuje z Rusi v hotelu navidežno v njihovem interesu, toda v resnici je vojnin, ki Ruse opazuje, kaj delajo, s kom govorijo in kdo jih obiskuje. Zastopniki italijanskih komunistov niso dobili vstopa k njim, toda reporterji kapitalističnih listov, ki poročajo o Rusih vse vrste neslanosti, imajo prost vstop. Najlepše pa je to, da je nasproti hotela, v katerem so Rusi, zasidrana italijanska bojna ladja!

Italijanska vlada plačuje stroške angleških, francoskih in jugoslovanskih delegatov, ne pa ruskih. Iz Santa Margherite se morajo voziti v konferenčno palačo v dragih avtomobilih. Zdi se, da je italijanska vlada izolirala Ruse v sporazumu z drugimi entetami vladami in po skrbno izdelanem načrtu.

Kljub temu je tukaj veliko zanimanje za Ruse. Na tisoče delavcev se zbere na ulicah vsak dan v svrhu, da vidijo ruske delegate.

Rusija je edina država, v kateri so delavci zastopani na genovski konferenci. Trije delegatje so bili izvoljeni od strokovnih unij. Rudzotak, tajnik Vsesrske strokovne delavske federacije, je delegat.

IRSKI DELAVCI PROTESTIRAJO.

So že siti prelivanja krvi.

Dublin, Irsko, 12. apr. — Izvrševalni odbor irske Labor Party je objavil zgoščeni protest proti guvernerskemu bojevanju med pristaki svobodne države in republikanci. Odbor zahteva, da se morajo vse oborožene sile pokoriti civilnim oblastem, ki so odgovorne ljudstvu.

"Protestiramo — se glasi protest — proti strahovladni s puško in bajonetom, pa naj bodo činiteљи strahovlade Angleži ali Irči. Delavstvo je proti vsakemu nasilju na naj pride od katerekoli strani. Po naši sodbi je prišel čas, da delavci in kmetje v mestih in vaseh pokažejo svojo moč oboroženim frakcijam in jih nanče, da se morajo irske čete pokoriti volji ljudstva."

ZNAMENJA SOLIDARNOSTI MED DELAVCI IN PAR-MARJI.

Seattle, Wash. — (Federated Press). — Napredna farmerska organizacija "Progressive Grange" za okraj King je zaključila, da vsak član organizacije, ki prevzame stavkokaško delo, kjerkoli so organizirani delavci v stavki, mora biti izključen. V zameno apelira farmerska organizacija na organizirane delavce, da kupujejo pridelke le od njenih članov, kjer je mogoče.

SPORAZUMA NA ATRACITNEM POLJU ŠE NE BO KMALU.

VSA ZNAMENJA KAŽEJO NA TO DEJSTVO.

Podjetniki so šele zdaj pričeli argumentirati.

New York, N. Y. — Na polju mehkega premoga se obrambna rudarska stavka hitro širi na neorganizirane rudnike. Neorganizirani rudarji drug za drugim zapuščajajo delo, čeprav so premogovniški podjetniki trdno upali, da ne bo obrambne stavke v rudnikih, v katerih delajo neorganizirani rudarji.

Pred prvim aprilom se je računilo, da bo delo v antracitnih rudnikih počivalo samo nekaj dni. Tako so sodili podjetniki in rudarji. Zdaj pa postaja vedno bolj jasno, da ne prične še tako kmalu delati v antracitnih rudnikih.

Rudarji so dokončali s svojimi argumenti. Porabili so nekaj tednov za svoje argumente. Zdaj pridejo na vrsto premogovniški podjetniki s svojimi argumenti. S sabo imajo kar cel zbor štatičarjev in ekspertov. Vzelo jim bo zopet nekaj tednov, da dokončajo s argumentiranjem. Kadar podjetniki končajo, prične šele prava bitka. Rudarji niso odnehali od svojih originalnih devetnajst zahtev. Glavna zahteva je seveda, da so delavcem, ki kopljejo premog po plačilu od tone, po višji merda za 20 odstotkov, delavcem, ki delajo za dnevno merdo, pa za en dolar na dan. Poleg zahtevajo, da se uvede "check off" sistem za pobiranje mesečnih prispevkov za organizacijo.

Protizahteve podjetnikov še niso naznanjene v detaljih. Ve se pa, da je njih glavna zahteva znižanje merde od 15 do 20 odstotkov. Skoraj tako jasno je, da se bodo protivili uvedbi "check off" sistema.

Pogajanja napredujejo počasi in počasnost govori, da bodo minili tedni, mogoče meseci, da bo pogodba sklenjena. Zdi se, da pridejo do mrtve točke, ko končajo podjetniki s svojim argumentiranjem. Ako se to zgodi, tedaj se položaj sam od sebe razvije v stavko. Tedaj postane glavni zahteve "check off" sistem in povišanje merde.

Antracitni premog zdaj še ni pričel resne primanjkovati. Ali po izjavi John Lewisa, predsednika rudarske organizacije, bodo v pittsburskih tovarnah United States Steel kompanije kmalu prehajali s delom, ko preneha dohajati koks iz Connellsville. Rudarji iz neorganiziranega polja se pridružujejo stavki v velikem številu in ravno iz tega okraja pride največ premoga, da ga sprejme v kok.

POLOVICA POLICAJEV ODPUSČENIM.

Hibbing, Minn. — Nova mestna uprava je odslavila 35 policajev. To je njena prva poteza, da hrani z mestnim denarjem, izjavlja mestna uprava. Priporočeni so še 17 policajev, da se odslave. Kadar bodo odpušteni ti policaji, bo znižana policijska sila več kot za polovico. Uprava namerjava odpraviti tudi blagostanjski departament, ki je oskrboval siromake v občini.

BRZOJAVNE DRUŽBE LOVE USLUŽBENCE S PENZIJO.

TAKE NAPIŠAYE SO SLUŽILE TUDI V EVROPI ZA POTLAČENJE DELAVCEV.

Zdaj skušajo to bridko resnico ameriški brzojavni uslužbeneci.

Chicago, Ill. — Privatne brzojavne družbe so izigrale novo potezo, da priklenijo brzojavne uslužbence na trdo delo, da prenešajo vse brez godrnjanja. In ta poteza je penzijski sklad. Strokovno glasilo brzojavnih uslužbenec "Commercial Telegraphers' Journal" opozarja uslužbence na nevarnost, ki je v tej novi potezi privatnih bizniških interesov.

Kakšno nerodna je ta vada, govori dejstvo, da kompanija lahko odpravi penzijski sklad, kadar je volja in uslužbenec imajo molčati. In kadar družba uslužbenca vrže na cesto, se samoposobi razume, da je izgubil vse pravice do penzije.

Vprav to govori, da so brzojavne družbe ustanovile penzijski sklad, da preprečijo stavke uslužbenec. Kadar postane položaj kritičen, lahko družba zagrozi, da se smatrajo vsi odpuščenim, ki zastavkajo in odpušeni uslužbenec pa so izgubili pravico do penzijskega sklada. Na veliko uslužbenec napravi taka grožnja učinek, da se ne pridružijo stavki in postanejo stavkokaži.

Koliko so taki penzijski skladi vredni za delavce, brzojavne in železniške uslužbenec, govore sedanje razmere v Evropi. Občezna je, da so vpokojene največji siromaki. Od pokojnine ne morejo živeti, ker zadostuje komaj za vžigalce in sol, delati pa ne morejo, ker niso za službo več sposobni. In tako ti siromaki počasi umirajo gladi.

Ako brzojavne družbe počeno mislijo s svojimi uslužbenec, tedaj naj povišajo svojim uslužbenecem tako visoko njih merdo, da bi na svojih mezdah toliko prihranili, da gledajo starosti brezskrbno v oči. To bi bilo pošteno.

Strokovno glasilo brzojavnih uslužbenec razkida, kako so družbe Western Union, Postal Telegraph in Associated Press ustanovile bolniški sklad, odškodninski sklad za poškodbo in dajale penzijska izplačila z namenom, da držijo uslužbence proč od organizacije. Uslužbenec, ki so bili v začetku navdušeni za take naprave, zdaj plačujejo drago zanj, ker prejema nizke merde, imajo dolg delavni čas, poleg morajo pa še prenašati druge šikane.

Delavci so upravičeni do penzije in vseh drugih blagostanjskih skladov. Ali vsi ti skladi morajo biti organizirani na državni podlagi in biti morajo pod kontrolo delavcev, da služijo svojemu namenu in niso na škodo delavstvu.

AMERIŠKI ZDRAVNIKI POMAGAJO RUSIJI.

New York, N. Y. — (Federated Press). Društvo ameriških zdravnikov je v marcu poslalo 100,000 tablet kvinina in 250,000 tablet aspirina poleg drugih lekarij, platna za obveze, pavolje, obližev in mila v Sovjetsko Rusijo. Društvo je poslalo tudi večjo zbirko medicinskih žurnalov ruskemu komisarijatu za zdravstvo.

SOCIALIST OPROŠČEN.

Minneapolis, Minn. — Charles Dirba, prejšnji tajnik socialistične stranke v Minnesoti, ki je bil obtožen, da se ni registriral za vojaški nabor leta 1917, je bil 12. t. m. oproščen po poroti pred tukajšnjim zveznim sodiščem.

VREME.

Chicago in okolice: V petek nehalno in gorkeje. Vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 51, najnižja 44. Solnce izide ob 5:14, zalze ob 6:27.

ZAKAJ KAPITALISTI ZNIŽUJEJO DELAVCEV MEZDE.

New York, N. Y. — (Federated Press). — Koliko znašajo tvoji letni izdatki za življenske potrebe, dragi čitatelj in čitateljica? Mrs. Edith Kelly Gould razporeča žena milijonarja Goulda, pravi, da mora imeti najmanj \$45,000 na leto za svoje življenje. Njene "potrebnosti" so tukaj naštet: obleka, klobuki, čevlji itd. \$18,000; avtomobil \$4000; stanarina \$6000; živila \$5000; zabava \$5000; zdravnik \$2000; zobozdravnik \$1000; ples in godba \$4000. — Tu je nov dokaz, zakaj morajo delavci delati za nižje merde!

JEKLARSKI TRUST JE DOBRO IZIGRAL SVOJO POTEZO.

ZNIŽAL JE DELAVSKE MEZDE, CENE JEKLU PA OREDO KVIŠKU.

Znižanje delavske merde je prišlo trstu 118 milijonov dolarjev dobička na leto.

New York, N. Y. — Sodnik Gary, jeklarski magnat in govornik za jeklarski trust, naznanja, da se cene jeklju povišajo.

Lani v maju so bile delavske merde znižane za dvanajst odstotkov. Takrat so jeklarski magnati naglašali in velebizniško čestopije je pomagalo širiti njih naglašanje, ako se znižajo delavske merde, se znižajo tudi cene jeklju, kar povzroči, da se vrnejo dobri časi.

Takrat je bilo tudi povedano, da znižanje merde prihrani jeklarskemu trstu na leto \$118,311,385.

Trust je seveda to ogromno vrsto lepo hranil v svojih blagajnah, ki jo je pridobil z znižanjem delavske merde ali s poslabšanjem življenskega položaja za jeklarske delavce. Ljudstvo je pa že zdavnej pozabilo, kaj je jeklarski trust obljubil pred enim letom. In tako je zdaj trust povišal cene svojim produktom.

To povišanje cene zagovarja sodnik Gary na prav neroden način. On pravi, da so bile skozi več mesecev cene tako nizke, da so tovarnarji izdelovali ječko z izgubo ali pa brez dobička.

Ta je debela, ali ljudstvo je bo vseeno sprejelo, kot ni ogovarjalo v prejšnjih časih proti takim trustovskim potezam.

Trust se prav nič ne ozira na jeklarske in železarske delavce, čeprav je nekdo sodnik Gary trdil, da se trust zanima za blagostanje svojih delavcev. Kako trust skrbi za svoje delavce, govore naslednji statistični podatki: Delavec, ki dela osem ur, zasluži manj kot tri dolare na dan. Delavec, ki dela deset ur dnevno, zasluži okoli štiri dolare, in delavec, ki gara po dvanajst ur dnevno, pa prejme za to dolgočasno garanje pet dolarjev.

Sedanja položaja povzra jasno in odprto, da je trust udaril svoje delavce in konzumente, da še bolj poveča svoj profit.

Garanje v trustovskih jeklarnah in tovarnah se vrši še vedno po stari metodi. Delavci garajo po deset in dvanajst ur dnevno. Kadar se pa menja, takrat pa delavec dela štiri in dvanajst ur. Gary je vedel, kaj dela, ko je nastopil proti organizaciji jeklarskih delavcev in je bil pri volji potrošiti milijone in milijone dolarjev trustovskega denarja, da razbije organizacijo jeklarskih in železarskih delavcev.

NOV HRVAŠKI LIST.

V Detroitu je prišel izhajati nov hrvaški list z imenom "Sloboda". Uredništvo izjavlja, da se list služi razširjanje prosvete med hrvaškimi izseljeniki v Ameriki. Uredništvo se nahaja na 4534 Hastingsovi ulici, Detroit, Mich. List je tednik.

POLOŽAJ JE POVSOD DOBER ZA RUDARJE.

Lewis izjavlja, da se boj razvija natančno po programu organizacije.

SLOVENCI IN HRVATJE SE TUDI DOBRO DREJ.

Iz slovensko-hrvaške kolonije v Edenboru, Pa. (Connellsvillski okoliš koka, središče produkcije koka v Ameriki). — Sporočam premogarjem vse Unije, da smo se tu prebudili iz stoletnega spanja dne 1. aprila in se priključili organizaciji United Mine Workers of America, 3. aprila smo pa prenehali s delom ter napovedali boj operatorjem. Po vsem tujakim okolju koka je 95 odstotkov delavcev v stavki; ostalih pet odstotkov se nam pridruži še ta teden. V Edenboru smo vsi stopili v unijo, izvemali nekoliko zamorev, ki so še kompanijski šuvaži; upamo pa, da se tudi oni adramijo.

Stavka je mirna. Do danes še ni bilo nikakršnih prask z državno policijo. Zmaga je v naših rokah, ker smo vsi ene misli in smo vsi naskrat organizirani; v slučaju, da se nam kdo izneveri in postane skob, objavimo njegovo ime v časopisih in ga zapišemo v črno knjigo delavstva.

Opozorjam brate delavce po vseh naselbinah, da naj ne hodijo sem za garanjem, kajti tu je stavka organiziranih delavcev. Poudarjam vsem stavarjem. — Louis Laster, član SNPJ, JRP in U. M. W. of A.

Indianapolis, Ind. — (Feder. Press). — John L. Lewis, predsednik organizacije rudarjev, je v torek izjavil sledeče:

"Stavka je negotovila vsa naša pričakovanja. Vrste organiziranih rudarjev se neomahljivo na vseh poljih in take ostanejo. Unija deluje perfektno, ker so njeni člani svesti in ker se zavedajo, da se borijo za pravično stvar. Neorganizirani rudarji so podvrženi priliko, da morajo usteči tlačilnih razmerah, v katerih se nahajajo, in so se navdušeno pridružili stavarjem. — Publika v splošnem spoznava, da so operatorji s kršenjem mezdne pogodbe odgovorni za stavko."

Justični tajnik Daugherty, ki se je mudil dva dni v Indianapolisu, je odšel nazaj v Washington, ne da bi bil dosegel kak uspeh. Iz tega je razvidno, da bo vlada še nadaljevala "neutrlnost."

Poročila iz vseh krajev stavke dokazujejo, da je položaj rudarjev v drugem tednu boja dober. Na centralnem konkurenčnem polju mehkega premoga (Illinois, Indiana, Ohio in zapadna Pennsylvania) je mir. V Zapadni Virginiji je sodišče izdalo dva "indukcija" proti organiziranim rudarjem. Prepoved je naperjena v prvi vrsti proti organizatorjem. Industrijsko sodišče v Kansan je mirna šerka. V Novi Mehiki so operatorji zahtevali zvezne vojaške čete, pa jih niso dobili.

V Pennsylvaniji raste organizacija. Na tisoče nemirnih rudarjev pristopa dnevno. Organizator William Feeney javlja, da je v okoliš Charleroja stopilo 25,000 rudarjev v unijo od 1. aprila.

Pittsburgh, Pa. — (Federated Press. Poroča Art Shields). — 30,000 neorganiziranih rudarskih delavcev v koksovnem okoliš Connellsville je stopilo v unijo in stavko od 1. aprila. Connellsville je bilo doseglo največje neuničeno polje v Ameriki. Od tam dohva jeklarski trust koka za plavče. Jeklarski mogotele so vladali s brutalno silo in preprečili vasko unijsko gibanje — toda zdaj niso mogli ustaviti navela.

Unijska kampanja se vrši s dobrim uspehom v sosednjih okrajih Westmoreland in Greene.

Crescon, Pa. — (Feder. Press). — Zaupno pismo, ki ga je pisal poveljnik državne policije operatorjem, pozivajo jih, da mu pošljejo imena vseh radikalcev (u-

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

SLIKE IZ NASELBIN.

Davis, W. Va. — Naše naselbine ne bom opisoval, saj bilo je mnogo rojakov tu, ki vedo kakšna je. Rojakov tudi ne bom vabil, da bi si pri nas iskali delo, ki ga je ravno sedanje čase najtežje dobiti.

Brezskrbno lahko sedaj hodimo po cestah: nihče nas ne vpraša, kaj delamo, zakaj ne delamo, kot se je to godilo v vojnem času, ko se človek ni smel pokazati pri belim dnevi na cesti, posebno če ni imel kakšnega izkazila. Moške postavijo si bili takoj za njim in vrnili se jim, kdor se ni mogel pravilno izkazati.

Ravno tiste čase so se podjetniki bahali med seboj, kdo bo razdelil med svojim delavstvom največ "Liberty" bondev. Sedem jih je moral vzeti vsak delavec, sicer so ga strabili, da bo odlovljen od dela. Tako je moral vsakdo podpisati se za one bonde, kajti po vsaki tovarni ali v vsakem obratu so zahtevali od njega isto. Družinski očetje so pa rabili denar in pogosto prodajali bonde, ki jih je pa seveda moral dati nekaj ceneje kot je bila nominalna vrednost.

Vse polno je bilo napisov, naj ljudje kupujejo te bonde svobodno ali vojnovarševalna znamke, da deželja potrebuje pomoči od ljudstva. Kaj pa je sedaj? Sedaj je delavstvo potrebno pomoči, armade brezposelnih imamo in njihove družine so v bedi. Od kod pa to delavstvo sedaj prejema pomoč, ko se je v vojni toliko žrtvovalo? Tako je delavstvo življenje, da je primoran izkazovati pomoč, kadar drugi hočejo, ko je pa on potrebuje, je zastoj vsakega pravnika. Na kolienih se lahko plazimo za kapitalisti, oni nam ne bodo pomagali, njihova srca bodo ostala trda, najraje bi videli, da bi jim garali po 12 in 14 ur dnevno za malenkostno plačo, po končanem delu pa bi se zapirli v temo, da bi ne imeli prilike do zabave in razvedrila ter bi ne smeli nikdar izdati naprednega lista. Hude postavbe so dandanašnji, ki pa sadenejo največ delavstvo. Prohibicionistiška postava izgleda kakor bi bila uvedena samo za nas delavce, saj neprestano čitamo o velikih žetjah pri podjetnikih, kjer se spišejo številne količine opojnih pijač.

Včasih je prišel delavec utrujen domov in si za mal denar lahko naročil čašo vina ali piva, ki ga je v resnici pokrepčala, danes ne sme imeti niti tega okrepčila. Po naselbinah imajo številne postaje uradništva, da preiskujejo domove in huda kazneni zadene družino, ki se je pregrešila proti prohibicionistiškemu zakonu.

Pred nekaj tedni so obiskali našo naselbino prohibicionistiški agentje, oboroženi kakor za na fronto in preiskovali po hišah v pozno noč, pri čemer seveda tudi naši bližnji niso priznali in ravno, ko smo se pripravljali k počitku, to je bilo ob 11.30 zvečer, so pričeli trkati na vrata. Šli smo odpirati in vstopili so trije oboroženi moške, s samokresi in naboji in drugim orožjem, na rokavih pa so imeli napisano "State Police". Prvo so nas vprašali, koliko "munajna" imamo in ko so dobili odgovor, naj se sami prepričajo, so prišli iztikati po vseh kotičkih. Po dolgem iskanju so odšli razočarani.

Podjetnikom jako prav pride tak zakon, ki prepoveduje delavstvu zadržanje pijače, kajti s tem delavec ne porabi toliko denarja za življenje in jim na ta način tudi ni treba dajati tolikih davkov, tako si oni mislijo. Delavec je primoran upoštevati tak zakon, kajti tudi če bi imel denar, da si nabavi pijačo, bi ne mogel potem si jo obdržati, ker ako bi ga zalotili, bi moral plačati visoko kazen, docim je taka kazen za podjetnika malenkostna in končno je tudi jako domoljivo, če tudi pri podjetnikih preiskujejo za pijačo ali ne.

O stavki v tukajšnjem preme-garskem okoliščini je toliko, da se je pričela kakor drugod dne 1. aprila in se nadaljuje precej mirno. — L. S.

Ogleby, Ill. — Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem javljam žalostno vest, da mi je umrla nepozabljena soproga, oz. mati treh mladoletnih otročev, katerih najmlajši je star šele tri mesece. Pokojnica, Franciska Kraine, rojena Kolene je preminula dne 2. aprila ob 8 uri in 15 minut zjutraj, po dvamesečni hudi bolezni v najlepši mladosti, stara 27 let. Pogreb se je vršil po katoliškem obredu v slovenski cerkvi v La Salle.

Pokojnica je bila doma iz Mirne peči v Jugoslaviji, kjer zapušta mater, dve sestri in dva brata, tu v Ameriki pa sestro, teto, tri sestrične in tri bratrance.

Najlepša hvala vsem, ki so tolažili prizadeto družino v uri žalosti. Sestra pokojnice je darovala krasen šopek svežih cvetlic in ravnokarno družina Pavliča, za kar jim gre najlepša hvala. Hvala družini Šetina, Jan Livek, Franku Kovačiču, Johnu Bučarju, Martinu Plantarju, Franku Dularju, Joe Pavliču, Franku Karmen in vsem za številno udeležbo pri pogrebu. Žalostni ostali Peter Kraine, soproga, Pitti, Pavla in Mary, otroci.

Ranjka je bila članica društva Vrtinca št. 155 v Ogleby leta 1914 do 1915. Ni se nadejala, da ji bo kruta smrt tako kmalu ugrabila življenje. Rojakinje, tu imate zopet lep vzgled, koliko je vredno društvo za silerno izmed nas. Nikdo ne ve, kje in kdaj ga čaka konec ali bolezni, zato vsi rojaki in rojakinje, ki še niste pri podporni organizaciji, pripravite se in pristopite k naši organizaciji. Me pa, članica, društva Vrtinca, glejmo, da bomo na prihodnji seji pripeljale najmanj vsake po eno novo prosilko za pristop. — **Josephina Pauliča**, tajnica.

Waukegan, Ill. — Mnogo dopisov iz različnih krajev prinaša Prosveta, kateri vsi opisujejo največ le slabe razmere za delavstvo. Tudi jaz se ne morem pohvaliti, ker vse prelahko se nam godi. Nekateri tovarne sicer obratujejo nekaj boljše, toda kaj nam pomaga to, če pa so plače tako znižane, da če človek dela vsaki dan, čele lahko zasluži za najmanjšo potreba. Vendar se kdi, da živimo v zadovoljstvu, kajti delavec je že navajen vse prenesti: dobro in slabo, samo da včasih dobi malo korajže.

Minulo nedeljo smo se v Slovesnem narodnem domu precej dobro zabavali. Narodna čitalnica je priredila veselico z igro, katero je obiskalo številno občinstvo, ki se je zabavalo pozno v jutro.

V naši naselbini je že težko dobiti človeka, da bi ne pripadal k nobenemu podpornemu društvu, zato ne bom dovolj poročal o društvenem delovanju.

Naše stavbinsko društvo ali "Building and Loan Association" je že takorekoč nova organizacija, ki je bila ustanovljena maja meseca, lani, a že precej dobro napreduje. Zato rojaki, ne odlašajte predolgo in pristopite tudi vi v našo sredo, ker to je organizacija velikega pomena za vsakega rojaka, ki želi priti lažjim potom do svojega cilja. Posebno dobro je naša organizacija za mladino, ki si lahko z malim prispevkom nahrani lepo vsoto denarja.

Človek ne pogrša po par dolarjev na teden preveč težko, a ko preteče okoli kolo šestih let, se počuti kot bi imel doto od svojih starišev. Zato rojaki, ki si želite trdnije bodočnosti, pristopite k našemu društvu. Prva seja bo prvo soboto v maju ob sedmi uri zvečer, kjer se bo pričela z drugoletnim poslovanjem te organizacije. Bodite brez skrbi in pridite k tej seji. Po šestih letih boste dobili nazaj vsak dolar in od tega po pet odstotne obresti, če pa pridete prej v stisko, tudi lahko dobite svoj denar izplačan. Vsa nadaljna pojasnila lahko dobite na seji v soboto ob sedmih zvečer na uradu Stavbinskega društva v prostorih rojaka Franka Opeka.

Predno končam dopis, morem le omeniti, da bo v soboto dne 29. aprila glavna seja in volitev novega odbora te organizacije. Vabljeni ste vsi delničarji na to sejo. — **John Molina**.

Glencoe, O. — Danes dne 10. aprila popoldne je po vzhodnem Ohiju padala toča, ki je pokrila zemljo po šest palcev na debelo. Po nekaterih mestih je padala debela kakor jaja.

Te neurje je napravilo prebitavstvo veliko škodo, kajti toča je pobila okena stekla in mnogo streh polkodovala. Sadje, ki je že cvetelo ali pa je bilo cvetje še v popliski je uničeno. Fanatični ljudje bodo gotovo zopet dobili povzročitelja take morda celo v organiziranih pre-

mogarijih, ki se ne pokorijo svojim višjim in je tako svet zaradi njih kaznovan. — **Nace Ziemberger**.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Terre Haute, Ind. — "Primitivno, držite ga," je kričal tat sam, ko je bežal pred preganjalci. Nekaj bližnjega je bilo zopet čitati v 78 številki G. N., ki jo zopet pisal o Kristanovih milijonih, kako so si jih nakupili po hrbtu delavca. Tega ni povedal, kje so naloženi dotični milijoni, ali morda na njegovi državni banki? Čudno, da čitatelji ne vprašajo, po katerem hrbtu je pa on pripeljal do državne banke.

Se mnogi jih je, ki mislijo, da res slišijo glas naroda, toda ne vedo, da je to glas škifkartaša, ki se glasi kakor se njemu zdi, da bi se zdel ljudstvu najprijetnejši. Kazati je seveda vedno treba na druge, a tem se najlažje ohrani nerazodnje čitateljev. — **Z...**

Callup, New Mex. — Kakor je sedanja stavka pokazala, se je tudi narod v tem kotu vsaj nekoliko prebudil. Rudarji v naši naselbini smo prav iz vseh krajev sveta in vseh barv, toda sedaj se ne vidi razlike med nami. Zavedamo se, da je ne sme biti in je tudi ni, kajti vsi enaki smo: trpi in traja, ki si hočemo ohraniti kosa kruha, za katerega se je zaklel naš nasprotnik, da nam ga odje. Tega se moramo zavedati vedno in povsod do konca stavke, tedaj nam bo zmaga zagotovljena, ker nam po vseh pravicah tudi pripada.

V Prosveti sem pred časom bral dopis iz Johnstowna, od neke rojakinje, ki je kritizirala rojake v okolici Callupa. Bolj bi ji priporočal naj gleda na razmere v svoji naselbini, predvsem pa naj pazi, kaj bo v list pisala.

Stavka v naši okolici je stodoletna. Le tako naprej, bratje, in profita nikdar nisi podjetniki bodo na celi črti podlegli. — **Frank Groselj**.

Ronald, Wash. — Razmere pri nas niso prav nič boljše kot so po drugih krajih Amerike. Solidarnost med delavstvom je sicer precej močna, toda tudi N. W. I. Co., to so naši podjetniki, ne drže rok križem. Dobili so že cel železniški voz streleev, kar znači, da se vedno delajo na to, da bi uničili organizacijo delavsko-ga razreda.

Dobro bi bilo, da bi Prosveta izdajala štiri strani še v hrvaščini, saj če prestejejo člani jednote, moramo priznati, da je skoro ena četrtina med njimi Hrvatov in Srbov.

Pri nas govorijo, da bo trajala stavka več kakor tri do štiri mesece kajti kompanija ima še v zalogi več kot pol milijona ton premoga.

Brat iz Nachess, Wash. vedno zapošne kako svar, toda dvoraj ničesar, kajti vedno je dovolj potrebnega dela, le agilnosti je premalo. Boljše bi bilo, če bi prenehal s svojim delom kot literarni kritik in prišel potrebnega posla, to je skupnega dela, da na domestimo ta žalosten gospodarski sistem z boljšim, v katerem bomo živeli vsi kot enakopravni bratje. — **Kritik**.

South Omaha, Nebr. — Od prijatelja, Slovenca sem prejel par števil Prosvete. List mi dopade, kajti v njem sem dobil vsake stvari nekaj, a vse čtivo je videti, da je posvečeno za koristi delavstva. V št. 79 sem čital statičko iz države SHS, po katerem se pozna, da smo Hrvatje na najnižji stopnji glede prebivalstva. Ni čudno ni, saj Korošec nas je mrevrati Hrvatke kakor limono.

Whard, Wis. — Po hudi zimi je nastopilo ravnokarno pusto deželno vreme. Sledeči "debele" zime še niso zapustili dežele. Kakor povejo stari ljudje, še ne pomnijo tako hude zime celih 20 let kot je bila letos.

Razmere pri farmarjih niso bogve kako razveseljive, ker sklepamo že samo iz tega lahko, ker je povsod dobili farma na prodaj. Vse hude farne zapustiti in se preseliti v mesta. Farmarji si mislijo, da bi lažje živeli v mestu poleg dela v tovarnah ali kje druge. Res je, da farmar ni plačan za svoj trud, toda po mojem mnenju tudi v mestu ne more biti kaj prijazno življenje, posebno ne ob teh krizah, ko mora človek pogosto hoditi od tovarne do tovarne, prosoje dela in še se ga nikdo ne usmili. Če človek razume kako delo, še menda ni tako slabo, toda za neučene delavce je življenje v mestu pravi križ. Organizacije niso kaj prida za neučene delavce, ako sploh obstoje, zato so taki delavci in mali farmarji najbolj prizadeti od sedanje krize.

Nikar ne mislimo, da se bo kdaj položaj za njih izboljšal, dokler se bosta farmar in delavec še tako gledala in se šulila kot nekako višja drug od drugega. Vsi smo si enaki in podatki si moramo roke ter delati za skupno korist. Sicer se nismo sreli, da bi se lahko od nas pričakovalo prave skupnosti, toda vsaj učiti se moramo združevati, da bomo lahko stali dovolj močni v odporu proti podjetništvu in ne bomo med nami ljudi, ki bi bili pripravljeni služiti podjetništvu nam v škodo.

Vedno se moramo amirati enako vredne drugim ljudem, da ne sme biti tlačiteljev in tlačenihi ter da je doba, ko smo morali biti tihi napram po "milosti božji" naprej postavljeno, če za nami in se ne sme vrniti nikdar več.

Znati se moramo organizirati in postavljati voditelje svoje organizacije. Nobena organizacija nam ne bo služila v korist, če bomo v njeno vodstvo postavili ljudi, ki so pripravljeni delati le v škodo delavstva, pa naj ima organizacija še tako mamljivo ime. Gledati moramo predvsem, da na vsako odgovorno mesto postavimo voditelja iz svoje vrste.

V nekem največjem čikaškem listu sem čital o Božiču, če bi se Kristus zopet pojavil na svetu in bi začel učiti, da bi ga tudi danes takoj utaknili v ječo. Iz tega se razvidi, da so celo veliki angleški dnevniki začeli priznavati, da se dela krivica delavstvu.

Dosti ljudi je, ki kriče drugim, da so nasprotniki vere, ker ne hodijo v cerkev, ali resnica je, da je malokdo nasprotnik vere izmed onih, ki ne hodijo v cerkev, temveč so jako veliki nasprotniki vere oni, ki vero oznanjujejo, ker jim vera ne služi za drugo kakor zlorabljanje.

V našem mestu bomo dobili novo kavarno in pekarijo pod vodstvom rojaka F. Schwaba. Želimu mu obilo sreče. — **Perotevalec**.

RAZNA NAZNANILA.

Ely, Minn. — Naznanjam vsem rojakom v naselbini in okolici, da priredi društvo Jutravnja zora št. 108 SNPJ veselico na velikonocni ponedeljek, to je dne 17. aprila, na katero pridite vsi rojaki, člani in nečlani našega društva. Veselica se bo vršila v J. N. domu in prične ob 7.30. Za dobro postrežbo bo poskrbel odbor, ki pripravlja vsem plezazelnim, da si nabrusijo pete. Pridite vsi. Na svidenje. — **Angela Vidarvel**.

South Range, Mich. — Članom društva Danica št. 22 SNPJ naznanjam, da je bilo pri zadnji seji sklenjeno, da se za april pobira po 22c za izvanredne potrebe in podpore. Apeliram na člane, da prihajajo k društvenim sejam, ker to je dolžnost vsakega člana in s tem pomagajo do napredka pri društvu. Tudi mnogo članov ima naše društvo, ki niso še naročeni na Prosveto, zato naročite se takoj, da boste s tem prišli do večjega znanja. — **M. D. Likovich**.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Chisholm, Minn. — Ako hočete, da se Vam dopis priobči, dovolite pod njim podpisati Vaše polno ime. Polemika je politična in drugi, ki so o istem razpravljali, so se podpisali. — **Poudravl**.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (tj. v Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.35 na tri mesece, in za inozemstvo \$6.00.

Naslov za vse, kar ima etik s listom:

"PROSVETA"

2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 2. pr. (March 31-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potrdilo naročnina. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

NAK, TO PA NE GRE!

Kaj pa ne gre?

Bivši senator iz New Hampshire, Henry H. Hollis, je odpotoval nekega dne na Balkan. Hollis je bogat. Kronika ne pove, ako ga je žena spremila do parnika in se tam poslovila, če sta se doma poslovila, ali če je odpotoval brez slovesa. Nekega dne je slišala njegova soproga, da se je Hollis poročil. "Aha", si je mislila žena, "zda ga pa imam. Bigamist je".

Ko je žena bila trdno prepričana, da je svojega soproga ujela, je Hollisov odvetnik izjavil, da se je Hollis razporočil od svoje soproge v Bolgariji in da je razporka veljavna.

Američani, seveda bogati Američani, so se radi razporočili v Parizu. Tam je šlo vse tajno in ni bilo tistega obešanja na veliki zvon, kot je v navadi v Ameriki, kadar se loči zakonska dvojica, ki lastuje milijone dolarjev. V Parizu se napravi pogodba kot pri navadnih kupčijah. Toliko dobi žena, toliko ostane možu, vse pa ostane tajno. Tako stvar ljubijo ameriški milijonarji in milijonarke.

Tam v Bolgariji se je pa zavrnila razporka, pa žena še nič ni vedela o tem. No, pa tole bi se dalo še prenesti. Sodnija tam v Bolgariji ni priznala fiska ločeni ženi.

"To pa ne gre", je hkratu zakričalo vse velebizniško časopisje.

Seveda, ali naj gre milijonarjeva žena delati po razporoki, ko je bila vajena živeti v brezdelju, nositi kožuhe po deset tisoč dolarjev ali več in natikati nase dijamantne nakite, ki so stali do sto tisoč dolarjev in več? To ne gre, pravi velebizniško časopisje.

Hollisova afera se tiče le milijonarjev in milijonark, ampak je zanimiva tudi za delavstvo, ker pokazuje, kako ti ljudje žive med sabo, ki se hočejo delavstvu prikazati kot zgled v moralnem oziru, in ker si milijonarji uzurpirajo pravico za narekovanje morale delavskemu razredu.

Zanimivo na stvari je, da je milijonar, ki se je naveličal svoje soproge, šel v tujo deželo, kjer je vedel, da dobi razporko od svoje žene, ne da bi mu bilo treba dati rdečega centa za njeno vzdrževanje. In ko je bil razporočen, se je poročil znova, ne da bi obvestil svojo soprogo o dejstvu, da se je ločil od nje.

Duhovni mnogo govore o svetosti zakona, posebno delavstvu radi pripovedujejo, kako sveta reč je zakon. Ali ne bi bilo umestno, ako bi duhovni o svetosti zakona pridigali milijonarjem, ki so bolj potrebni takih nauk kot delavci?

NETOLERANTNOST PROTI TUJEZEMCEM NARAŠČA!

Netolerantnost proti tujcem očividno narašča. J. P. Jones, prohibicionistiški podkomisar, je pred zbornim izseljeniškim odsekom priporočal, da se deportirajo vsi tujcem, ki kršijo prohibicionistiške zakone. Dejal je, da je med onimi, ki so prišli, da so kršili prohibicionistiške postavbe in zakone proti narkotičnim strupom osemdeset odstotkov tujcemcev. Pri tem se je skliceval na neko poročilo iz Los Angelesa. Kongresnik Siegel iz New Yorka je storil svojo dolžnost in je rekel prohibicionistu, da naj predloži bolj natančne dokaze, preden pride s takimi obdolžitvami.

Po izjavi prohibicionistiškega podkomisarja je od vseh prijetih tihotapcev osemdeset odstotkov tujcemcev!

Država Kentucky je bila poznana kot dežela tihotapških žganjekuhov, še preden je bil Volsteadov zakon sprejet. Tudi Zapadna Virginija in Virginija sta bili razglašeni še pred vojno kot državi, v katerima se skuha precej tihotapskega žganja. Znano pa je, da v teh državah živi prav malo tujcemcev.

Doli v Floridi uvažajo tihotapeci žganje kar na debelo z otokov, ki so britaka posest. Prijeli so celo nekega bankirja, ki je financiral tihotapski krožek, pečajoč se z uvažanjem žganja v Združene države. Preden prohibicionistiški podkomisar zbere svoj statistični material, je zelo priporočljivo, da se poda na lov tihotapcev in jih tudi polovi v Kentuckyju, Zapadni Virginiji, Virginiji, Floridi in še v drugih državah, v katerih je naseljenih malo tujcemcev, pa bo prav zanesljivo dobil prave številke, ki bodo povedale, kdo se bolj peča s tihotapstvom opojnih pijač: tu rojeni Američani ali tujcemci!

AKCIJA ZA DEPORTIRANJE SEMENOV.

Senator Borah nasliži svodoke, polkovnik Morrow pravi, da je ataman poklatil 200 ljudi dnevno.

NJEGOVI ZLOČINI V PRAVI LUČI

Washington, D. C. — Senator Borah, predsednik senatskega odbora za delo in naseljevanje, je prišel z akcijo za deportiranje sibirskih kozackih banditov Semenova (Semjonova) iz Združenih držav. Borah je naznanil, da ima dovolj dokazov, da človek kot je Semenov nima pravice biti v Ameriki.

Polkovnik Charles H. Morrow, bivši poveljnik 27. infanterijskega polka ameriške ekspedicijske armade v Sibiriji, bo glavno pričal pri zaslišanju pred senatskim odborom. Morrow je pripravljen pričati, da je imel Semenov štiri človeške klavnice v Sibiriji in slab dan je bil, kadar ni ataman poklatil najmanj 200 ljudi v enem dnevu. Morrow ima dokaze, da je Semenov dal poklati 1500 boljševiških jetnikov v Adrijanovki; druge klavnice so bile v Borgiji, Olivani in Diarjiji.

V nedeljo 31. avgusta 1919 je dospel v Adrijanovko vlak z 41 vagoni, ki so bili natičeni z boljševiški jetniki. General Stefanov, ki je služil pod Semenovom, je dal potegniti deset jetnikov iz vagona nakar jih je sam postrelil, rekoč, da hoče pokazati prebivalcem v Adrijanovki, da on lahko ubija tudi v nedeljo.

Drugi častniki in vojniki, ki so služili v sibirski ekspediciji, so poslali na kupe zapriseženih izjav glede brutalnih činov divjaka Semenova.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Gibanje za industrijalno unijo. Tri lokalne unije čevljarov delavcev v Manchesterju, N. H., so soglasno odobrile načrt za združenje vseh čevljarov organizacij v eno samo industrijalno unijo. — Iz Minneapolisa poročajo o uspešnem gibanju za industrijalni unionizem med ondnotnimi železniškimi delavci.

Stavka tekstilnih delavcev v Rhode Islandu se nadaljuje. Thomas Cheetam, trgovec z zemljišči v Pawtucketu, je ponudil stavkarjem veliko stavbišče, na katerem si lahko zastoj postavijo šotore ali kolibe, kdo ne more plačevati stanarine.

Minimalna mezda za žene. — Državna industrijalna komisija v Kaliforniji je dovolila delodajalcem, da sedanjo minimalno mezdo za žene v znesku \$16 na teden lahko znižajo na \$14.93. Ta mezda pa velja le za izučene delavke, kar pomeni, da mezda navadnih delavk gotovo pade izpod \$10. Po računski komisije smejo delavke potrošiti le 90 centov za dnevno hrano in nekaj malega za obleko, dočim jim ne ostane nič za zdravnik v slučaju bolezni niti za zabavo, medtem ko se misli na neke prihranke.

Delavska vlada v New South Walesu (Avstralija) je formalno izjavila, da ne bo trpela trgovanja mezde, dokler se bistveno ne zniža stanarini, cene živilih in dobički ter obresti.

Katoliške unije v Kanadi. V Quebecu obstoji katoliška delavska organizacija z imenom "National Catholic Union". Njeni voditelji pravijo, da ima okrog 50.000 članov. Kanadska vlada ga ne priznava te organizacije kot delavske, ker je organizirana na verskem, ne pa na ekonomskem temelju. Lani, ko se je vršila delavska konferenca v Ottawi, je bila ta unija izključena od zastopstva na konferenci. Njeni voditelji protestirajo in pokličejo deputate v Ottawa, zahtevajo priznanje.

Organizirani kovinarji delavci v San Franciscu se pripravljajo za stavko. Delodajalci so jim znižali mezdo za 10 odstotkov.

Gibanje za industrijalni unionizem je vedno večje. Svet federaliziranih strokovnih unij v Milwaukee je sledil vzgledu Čika-

ške delavske federacije in odobril načrt za industrijalne unije. Svet priporoča, da se stare rokodelske unije združijo po industrijah. Obenem je svet sprejel resolucijo, s katero poziva izvršitve Ameriške delavske federacije, da skliče konferenco mednarodnih unij v svrhu reorganiziranja po industrijah.

Howatova zadeva. Na konvenciji rudarjev Illinoiskega podokrožja št. 4, ki se je vršila v Petersburgu, Ill., zadnji teden, je bila z veliko večino resolucija, ki zahteva, da se po končani stavki skliče izredna mednarodna konvencija rudarske organizacije, katere naj reši Howatovo afero v Kansasu.

Department za delo o položaju. Zvezni department za delo poroča, da se delavske razmere izboljšujejo v jeklarski, strojniški in avtomobilski industriji. Na temelju podatkov, ki se nanašajo na položaj v marcu, je obrat jeklarskih in železarskih tovarn v Chicagu in okoliščini dosegel 71 odstotkov prejšnje normale. V Iowi, južni Minnesoti, Missouriju, Nebraska in Kansasu se odpirajo dela na farmah. Poročilo delavskega departamenta o položaju v Illinoisu, Indiana, Michiganu in Wisconsinu — ki seveda ni popolno — sledi: v Aurori je dve tretjini delavcev v livarni brez dela. Dve veliki tovarni za izdelovanje modrečev počivata. V Pockfordu je bolje kot je bilo februarja. V East St. Louisu je bilo v marcu odprtih več jeklarskih tovarn in okrog 1500 delavcev je dobilo delo. V Decaturju obratuje 559 delavnic, v katerih je zaposlenih 10.605 delavcev, toda delo ni stalno. Industrije v Indianapolisu obratujejo s 60 odstotki normale. V South Bendu je ena sama velika kompanija, ki obratuje s polnim časom. V Garyju se dela bolj slabo. V Hammondu je bolje. Vse Fordove avtomobilske tovarne v Detroitu delajo pet dni v tednu. Tovarna za pohištvo v Grand Rapidsu obratuje dobro, to je s polno paro, druge pa le deloma. Tovarne v Muskegonu delajo čez čas, toda ne vse. Industrije v Milwaukeeju so na slabem, toda položaj se polagoma izboljšuje. V Kenoshi je 310 delavcev dobilo delo v marcu. V Racinu je zdaj zaposlenih 1500 moških kakor pred dvema mesecema. Obratujejo vse tovarne, ali ne s polno paro.

Boj delavcev soper mišanje med v Avstraliji. Svet strokovnih unij v Melbourne je izdal manifest na delavce v Avstraliji, pozivajoč jih, da se z vsimi silami upro znižanju mezd. Sedanje gese avstralskih delavcev je: "Mezde ne smejo biti!"

ZAKAJ MU JE BIL ODELO. NJEN-DEJAVLJANSKI PAPIR.

Minneapolis, Minn. — Lekarnar T. W. Easterly je prošil za državljanski papir. Sodnik Wilbur F. Booth je odklonil petico, ker ni kupil obvezne svobode pri oficijelnih prodajalcih.

Easterly je bil rojen v Nemčiji in prišel se izpovedal, da ni nikdar napravil nelojalne opazke v vojnem času. Easterly je dokazoval, da je kupoval obveznice svobode od siromašnih ljudi, ki so bili prisiljeni prodati jih, da so imeli za življenje. Tudi ta zagovor ni pomagal. Stopil je pred sodnika bivši vojak, ki je bil v Franciji, da brani Easterlyja, toda sodnik ga ni hotel poslušati, ko je napravil še svoje razsodbo. I. J. Oplane, bivši vojak, kateremu sodnik ni dovolil govoriti, je kasneje razložil čestitkarskim poročevalcem, da lahko privede sto petdeset bivših vojakov, ki bodo vsi pričali v prilog Easterlyja.

OSTRNOŽELEZNISKI SISTEM V DETROITU JE NA PRODAJ.

Detroit, Mich. — Cestnoželeznika družba je ponudila mestu na prodaj svoj sistem za \$19.850.000. Pogodba bo predložena 17. aprila volilem na splošno glasovanje.

Mesto Detroit je lastuje svojo ulično železnico in njene proge merijo okoli sto milj.

Kompanija se je določila za prodajo svoje lastnine, ker je župan James Couzens zagrozil družbi, da na dveh glavnih ulicah ne dobi več koncesije, ako ne uvede od mesta priznane vozine.

DELAVSKE STRANKE PRI VOLITVAH.

V Milwaukeeju in drugod.

Milwaukee, Wis. — (Federated Press). — Socialistična kandidata Hampel za sodnika in W. J. Spaeth za konstablerja sta bila izvoljena pri volitvah zadnji torek. Drugi kandidati so propadli s majhnimi manjšinami. Socialistični glasovi so zelo narasli odkar imajo žene volilno pravico. Kljub temu, da so bile vse kapitalistične stranke združene proti njim, so socialisti imeli okrog 5000 glasov večine v mestu in okraju Milwaukee. John C. Kleist, kandidat za vrhovnega sodnika, je dobil 41.459 glasov v okraju, toda volilci zunaj okraja so ga nadglasovali.

V predmestju Cudahyju so bili socialisti izvoljeni za policijskega sodnika in dva občinska svetovalca; v West Allisu sta bila izvoljena dva socialistična aldermani.

Wilmar, Minn. — Vsi kandidati delavske stranke so zmagali pri volitvah v tem mestu. Victor E. Lawson je bil izvoljen županom z večino 348 glasov.

NEVARNA BANDITKA PRIJETA.

Chicago, Ill. — Policija je aretirala pod. Clara Billingtonovo in sadi, da je prišla šeno, ki je avala številne žrtve v past, da so bile oropane.

Aretirali so jo na obtožbo Hardy H. Lagona, bogatega zemljiškega trgovca iz St. Louisa, ki jo obtožuje, da ga je za Galitovo cesto zvalila v stransko ulico, kjer so ga trije tolovaji oropali.

Ligon pripoveduje, da je v njeni družbi obiskal štiri kabarete. Ko jo je pripeljal domov na Galitovo cesto, je protestirala, da se avtomobil ustavi pred hišo. Dejala je, da ne mara, da starši vidijo, da se je s tujcem vozila v avtomobilu. Rekla mu je, da naj napelje v stransko ulico. Ligon je ubogal. Tam so mu trije bandite pomolili samokrese pod nos in ga oropali. Clara je pa izginila v hišo. Preiskava je dognala, da Clara živi sama v omenjeni hiši in imajo najete štiri sobe. Denarja ima vedno dosti.

VLOMILCI V KATEDRALI.

Minneapolis, Minn. — Vlomilci, ki so zgodaj jutraj v četrtke obiskali katedralo v St. Paulu, niso odnesli velikega plena. Ugrabili so samo pet in sedemdeset dolarjev, ki so bili lastnina farin duhovnov. Ta smola jih je najbrž ujezila, da so v lom pokusili tudi v katedrali v Minneapolisu. Sreča pa ni bila boljša. Znelek denarja, ki so ga odnesli, ni bil višji kot v katedrali v St. Paulu.

SENEČKA "SOVJET" JIH PLAŠI.

Duluth, Minn. — (Federated Press). — Tukajšnja podružnica organizacije "Priatelji Sovjetske Rusije" je apelirala na občinski svet, da ji dovoli "tag day" za nabiranje prispevkov za stradalce v Rusiji. Občinski svet je dovolil pod pogojem, da podružnica opusti besedo "sovjet" in nabira prispevke pod imenom "Friends of Russia".

GORA JE IZGUBILA SVOJ VRH.

Need River, Ora. — Od četrtka so gosti oblaki zakeivali vrh Mount Adamsa. Ko se je izjasnilo, so ljudje opazili, da je gora izgubila vrh, ki se je nekam pogreznil.

Pred četrtkom so ljudje opazovali veliko razpoko, ki se je pokazala v gor. Ta razpoka je zdaj izgubila in niti se, da jo pokriva snež.

AMERIŠKA LEGLJA DOBILA ČENT ODŠKODNINE.

Omaha, Nebr. — (Federated Press). — Tukajšnja podružnica Ameriške legije je tožila Fr. H. Shomakerja, organizatorja Nebraskaanske lige, za \$100.000 odškodnine, ker je rekel na javnem shodu, da je legija v službi denarnih mogotev. Zadnji teden se je vršila sodna obravnava in Shomaker je priznal, da je res izrekel omenjene besede. Ohojen je bil, da plača legiji eden cent odškodnine.

SEKUNDARNO JE POKAZAL, DA SE NE BOJI KUKLUKSOV.

Marshall, Tex. — Srednjekolci so prisilili debato o kukluskovcih. Ko je bila čitana resolucija, da se organizacija kukluskovcev razpusti, so prikoračali v dvorano tri postavbe v kukluskovski maskiradni obleki. Srednjekolci Merritt Gibson, ki je govoril proti kukluskovcem, je stopil pred prvega kukluskovca in mu potegnil krinko raz obraz. Kukluskovec so po tem dogodku hitro zapustili dvorano in se pridružili drugim kukluskovcem, katerih je bilo okoli štirideset in so čakali pred šolo. Tukaj so kukluskovec sedli na avtomobile in se odpeljali.

Gibson je govoril proti kukluskovstvu. Kukluskovec so mu zagrozili, češ, da je izvršil neodpustljiv greh proti "nevidnemu cesarstvu." Gibson pravi, da mu take grožnje ne delajo skrbi.

DRUŽBA SE KABAVA.

Washington, D. C. (Federated Press). — Dnevnik "Washington Times" lastnina Hearsta, je prinesel sliko mame Semjonove, žene gen. Greger Semjonova, kozackega voditelja, ki trati čas v Washingtonu s svojim soprogom, malo ur preje, preden je bila izvršena aretacija bandita v New Yorku.

Takoj v bližnji koloni je bila priobčena povest o obeh, ki ga je priredil čehoslovaki poslanik dr. Bedrich Stepanek v počastitev francoskega poslanika, na katerem sta bila navzoča "ruski poslanik" Boris Bahmatijev in njegova sestra mame Razavova.

NESREČA PRI ZAIGANJU UMETELNEGA OGNJA.

San Antonio, Tex. — V Camp Bullisu so zaigali umetni ogenj, spuščali v zrak rakete in razsvetljevalne kroglice. Naenkrat je pa nastala silna eksplozija. Ugnale so se rakete, umetni ogenj in razsvetljevalne kroglice, ki so jih imeli hranjene v jami. Dva vojaka sta bila ubita in devet je bilo ranjenih.

Viroki za eksplozijo niso znani, toda eksperti sodijo, da je padla jakra v shrambo in povzročila razstrelbo.

AMUNDSEN NE ODLOČI SVOJEGA NAČRTA ZA POT NA SEVERNI TROJ.

Pittsburgh, Pa. — Kapitan Roald Amundsen se je pripeljal sem z vlakom iz Clariona, Pa., ker je bilo njegovo letalo poškodovano v silnem viharju s točo. Takoj po svojem prihodu je naznanil, da se vrne v New York, ampak pride nazaj, da nadaljuje s svojim poletom prek kontinenta. Polet napravi s letalom, ki ga porabi na svojem poletu na severni troj.

Pilot Lewis je ostal v Clarionu, da nadzoruje popravila na letalu.

PARNIKA ČRTE TRST-ODESA.

Napel, Italija, 12. apr. — (Federated Press). — Italijanski ministrstvo trgovske mornarice in organizacija tristiškega Lloydja sta organizirala parniško črto med pristani Italije in Rusije ob Črnem morju. Prvi tovrni parnik, ki je plul iz Trsta v Odeso, je izločil blago, ki je bilo hitro razprodano. Kmalu odrine drugi parnik. Pristojbina od Trsta do Odesa je ista kakor do Carigrada.

Kam gre denar vojne odškodnine.

Berlin, 12. apr. — (Federated Press). — Zveza nemških strokovnih unij protestira strokovno razpisovanje denarja, ki ga Nemčija plačuje zaveznikom kot vojno odškodnino. Protest se uslanja na neko poročilo v uradnem pariškem "Tempsu", ki se glasi, da od enajst milijard zlatih mark, ki jih je Nemčija plačala do 31. decembra 1921, je bilo porabljenih samo 2.800.000 za rekonstrukcijo opustošenih krajev v Franciji, vse druge je šlo za militariistično okupacijo in mednarodne komisije v Nemčiji. Francoski general zdaj prejema 1.886.200 nemških mark na leto, angleški general pa 3.619.500 nemških mark v okupiranih pokrajinah. — Nemške delavske unije niso zoper to, da se plačajo škoda, katero so naredile nemške armade, so pa proti razpisovanju, ki ni ne koristi rekonstrukciji Evrope.

Slovenska Narodna

Uredništvo: 6. aprila 1920.

Podporna Jednota

Uredništvo: 17. junija 1920 v dravni Illinais.

GLAVNI STAN: 2827-29 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izveševalni odbori:

UPRAVNI ODESK:

Predsednik Vincent Calhoun, podpredsednik Andrew Vidick, R. F. D. V. Box 22, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega odbora Max Novak, gl. tajnik John Vagrich, urednik glasila John Zavertnik, urednik glasila John Gordin.

POROTNI ODESK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkovich, Box 276, Barchen, Ohio, Fred A. Vidor, Box 673, Ely, Minn., John Tondal, Box 161, Lawrence, Pa., John Gordin, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:

OSREDNJE OKROŽJE: Max Novak, predsednik, 2827-29 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: John Ambrosio, Box 284, Moon Run, Pa., John Gordin, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 104, Green, Kans., na jugozapad, Max Mar, Box 168, Bld, Minn., na severozapad, Mike Zugel, 5433 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbori:

Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Smerek, 5800 Prester Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5805 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združevalni odbori:

Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Gordin, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Joe Shuk, 1101 E. 93rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Korn, 6305 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POŠTNI—Korespondenca s gl. odbori, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na gl. odbora, se pošljejo na naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniški odbor S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se pošljejo gl. izveševalnemu odboru in jednote volijo se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošljejo na naslove: Blagajništvo S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse posiljitve glede poslovanja v gl. izveševalnem odboru se naj pošljejo Frank Zalti, predsedniku nadzornega odbora, kjer mu bo na voljo.

Vsi posilji na gl. porotni odbor se naj pošljejo na naslove: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi posilji na drugi splošni, nacionalni, splošni, narodni in splošni vse kar je v zvezi s glasilom "Jednota" naj se pošljejo na naslove "Prosveta", 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

SOVJETSKA RUSIJA RANJE POLOŽAJ JE POVSOD DOBER ZA RUDARJE.

(Nadaljevanje s prve strani.)

vorili, da je v tem pododboru enajst članov; pet entitnih držav, ki so sklicale konferenco, imajo po enega člana, ostalih šest pa izvolijo Rusija, Nemčija, Poljska, Rumunija, Švedska in Švica. Francozi so zopet protestirali proti sklepu, da imajo tudi Rusi in Nemci zastopstvo v "notranjih krogih" konferenci, kjer se bodo takorekoč delali vsi zaključki, toda Lloyd George je zahteval, da mora ostati pri sklepu. Členerin je predlagal, da dobi Rusija dva člana v pododboru; Barthou se je strinjal s pogojem, da imajo tudi ostale države po dva člana. Končno je ostalo pri originalnem sklepu.

Dalje je Členerin protestiral proti navzočnosti rumunskega in japonskega zastopnika, rekoč, da Rusi ne morejo sedeti z delegati držav, ki so ugrabile ruski teritorij (Bessarabijo in sibirsko Primorje). Lloyd George in Beneš, čehoslovaki ministri predsednik, sta posredovala in Členerin se je pomiril.

Istočasno je zboroval finančni odbor in tu so Francozi zopet protestirali, ker je ruski delegat v tem odboru, toda na pritisk Angležev in Francozov so morali umakniti protest.

Prva glavna točka, s katero so bavili splošni odbor, je "rekonstrukcija Rusije". Ruski delegat je rekel, da dobili angleško-francoski načrt "rekonstrukcije" v proučevanje. Nasproti temu so sovjetski delegatje predložili svoj načrt.

Iz vseh dosedanjih debat in razgovorov je razvidno, da se na konferenci kristalizirala dva programa: ruski in francoski. Vprašanje je le, kateri program obvlada.

Italijani so v strahu, da Jugoslavija zaneso reško afero v konferenco. Rapalska pogodba je, kakor je znano, še vedno le na papirju. Včeraj je italijanski tujni minister Schanzer imel dva tajna sestanka z Ninčiem, jugoslovanakim tujnim ministrom.

302 UČITELJCI JE PREJELO "MATERINSKE POŠTNIČKE."

New York, N. Y. — Od prvega aprila 1920 je prejelo 392 učiteljev "materinske poštnice" za dve leti. Zdal je na tem dopustu veliko več učiteljev, kot kdaj prej je od leta 1915, od kar so taki dopusti dovoljeni.

Učitelje so se morale hudo bajejati, da jim je bila od šolskega sveta priznana pravica do dopusta. Šolski svet bi bil najraje videl, da se vsaka učiteljica odpusti, ki postane mati.

(Nadaljevanje s prve strani.)

nijških odbornikov!) in katerega je razkril Federated Press, je delo organiziranih delavcev v Pennsylvaniji orožje, katerega so si želeli.

"Petnajst let se trdim, da je državna policija legalizirana banda stavkolomcev in zdaj imam dokaz za svojo trditve," je rekel James H. Maurer, predsednik Pennsylvanske delavske federacije.

New York, N. Y. (Federated Press). — Pogajanja med zastopniki rudarjev in operatorjev s polja trdega premoga se nadaljujejo. Rudarji še niso niti za las pustili od svojih zahtev. Po najnovejših vesteh bo pogajanje trajalo še več tednov.

Japonska ofenziva v Sibiriji.

Washington, D. C. — (Federated Press). — Tukajšnja misija republike Vzhodne Sibirije je prejela poročilo iz Oite, da so japonske čete v Sibiriji pričele s ofenzivno proti Rusom. Ruske čete so se umaknile izpred Spaske in Japonci prodirajo za njimi. Vzhodna Sibirija napove vojno Japonci, ako japonske čete prestopijo mejo okrožja Amur v okoliših Imana. Sibirski misija je mnenja, da v slučaju vojne dobi Vzhodna Sibirija čete.

Tokijo, 12. apr. — Tukaj kroži nepotrjeno poročilo, da so Rusi razstrelili japonski oklopni vlak severno od Spaske.

Kontrola porodov je uveljavljena v Mehiki.

Mexico City, Mehika, 12. apr. — (Federated Press). — "El Herald" poroča, da je socialistična uprava v državi Yuesatan vzakoničila kontrolo porodov. Vsak novorojenec par dobi zastoj knjižnice Margaret Sangerjeve o navodilih, kako se omejeje porodi.

Medek slučaj: stoletnica poroke.

Poplar Bluff, Mo. — A. G. MacKenzie, 80-letni starec, poroča, da sta njegov oče in mati pred kratkim obhajala stoletnico njune poroke na škotskem, kjer se živita. Oče je star 122 let, mati pa 119.

PISMA NA POŠTI

v Chicagu imajo sledeči rojaki: Beritke Rozi št. 510, Brojkovic Dave št. 521, Klineh Johan št. 527, Mihelich Jozef št. 567, Pavletich Željko št. 602 in Pepi Luka št. 617. Poleg tekoče številke je na pošti tudi treba povedati kraj, odkoder naj bi pismo bilo. Pisma se dobe na glavni pošti pri Lobby na Adams cesti.

OTOK ZAKLADOV.

Ondoviti doživljaji maloga Jacka na suhem in na morju.

Angleško spisal R. L. Stevenson.
Poslovenil J. M.

(Dalje.)

"Povem vam, kar sem alisal sam," je nadaljeval kapitan Smolett; "namreč, da imate zemljevid nekega otoka; da se nahaja na zamljevidu križi, ki kaže, kje se nahaja zaklad zakopan; da leži ta otok — in pri tem je natančno povedal njegovo zemljepisno dolžino in širino.

"Nikdar nisem živi duši povedal tega!" je zavpil sodnik.

"Mornarji vedo o tem, gospod," je odvrnil kapitan.

"Livesey, to ste morali biti vi ali pa Hawkins," je vpil sodnik.

"Ni mnogo na tem, kdo je bil," je odvrnil zdravnik. In jaz sem opazil, da se niti on niti kapitan nista dosti ezirala na poizvedovanje Mr. Trelawneya. In tudi jaz se nisem, kajti bil je prevelika klepetulja; vendar mislim, da je bil v tem slučaju nedolžen in da nikdo ni izdal lege otoka.

"Dobro, gospodje," je nadaljeval kapitan; "ni mi znano, kdo ima ta zemljevid; vendar zahtevam, da se skriva celo pred menoj in Mr. Arrowom. Drugače sem vas primoran prositi, da me odpustite iz službe."

"Vidim," je rekel zdravnik; "da vi želite, da mi prikrivamo to stvar in naredimo trdnjavico na zadnjem delu ladje, v kateri nastanimo moške mojega prijatelja in jih prekrivamo s vsem orožjem in smodnikom na ladji. Z drugimi besedami, vi se bojite upora."

"Gospod," je rekel kapitan Smolett; "ne da bi imel namen žaliti vas, moram reči, da vam odjemam vso pravico polagati besede v moja usta. Noben kapitan, gospod, ne sme odrediti na morje, ako bi imel dovolj vzroka trditi kaj takega. Kar se tiče Mr. Arrowa, mislim, da je skozi in skozi poščenjak; ravno tako je s nekaterimi možmi; vsi pa ntegnejo biti to, za kar jih jaz

smatram. Odgovoren sem za varnost ladje in življenje vsakega moža na njenem krovu. Opazil sem, da se gode na ladji stvari, ki po mojih mislih niso popolnoma prave. In prosim vas radi tega, da ukrenete gotovo varnostne odredbe, ali mi pa dovolite, da odločim svoje mesto. To je vse."

"Kapitan Smolett," je začel zdravnik in se nasmejal; "ali ste kdaj čuli basen o gori in miši? Oprostili mi boste, da rečem, vendar vi me spominjate na to basen. Ko ste stopili sem notri, staviš svoje lasuljo, da ste imeli v misli več kakor to."

"Zdravnik," je dejal kapitan; "vi ste premeteni. Ko sem stopil sem notri, sem bil prepričan, da me boste odpustili. Nisem mislil, da bi Mr. Trelawney poslušal tudi eno samo besedo."

"In bi je tudi ne," je zakričal mirovni sodnik. "Ako bi Livesey ne bilo tukaj, bi vas poslal k zlodeju. Ker pa je on tukaj, sem vas poslušal. Storitvi hočem, kakor želite, vendar imam zdaj toliko slabše mnenje o vas."

"Kakor vam drago, gospod," je rekel kapitan. "Prepričali se pa boste, da delam svojo dolžnost."

8 temi besedami se je poslovil. "Trelawney," je rekel zdravnik; "kljub vsem svojim skunjam mislim, da se vam je posrečilo pridobiti za ladjo dva poštna človeka — tega moža in Johna Silverja."

"Silver, da, ako vam drago," je kričal sodnik; "toda kar se tiče tega neznanega eigana, izjavljam, da smatram njegovo obnašanje za nemožnost, nemornarsko in naravnost neangleško."

"Dobro," pravi zdravnik; "bomo videli."

Ko smo dospeli na krov, so mornarji že začeli prenakati orožje in smodnik iz prednjega dela, kapitan in Mr. Arrow pa sta stala poleg in nadzorovala.

Nova odredba je bila popolnoma po mojem okusu. Predelali so čelo ladje; šest ležih so napravili na zadnjem delu ladje, ki so tvorila zadnji del glavnega prostora, in ta vrsta kabin je bila z zaprtim hodnikom na levi strani ladje v zvezi s sprednjim stolpom in kuhinjo. Prvotno se je name-

ravalo, da se bo do kapitan, Mr. Arrow, Hunter, Joyce, zdravnik in sodnik nastanili v teh šestih kabinah. Sedaj se je pa odločilo, da dobiva Redruth in jaz dveje izmed njih in da bosta Mr. Arrow in kapitan spala na krovu v hišici nad kajito, katero so na vsaki strani precej povečali. Bila je seveda zelo nizka; vendar je bilo dovolj prostora za dve viseči postelji in celo podčastnik se je zdel zadovoljen s to uredbo. Tudi oni je morebiti imel kak dvome glede možnosti, pa to je samo ugibanje; kajti kakor boste alisali, nismo dolgo uživali dobrote njegovega spoštovanja.

Vsi smo marljivo gibal roke pri izmenjavi prostorov, ležih in smodnika, ko se je v obrežnem čolnu pripeljal poslednji mož ali dva in Dolgi John z njima.

Kuhar je kakor opica spretno splezal ob ladjini strani gor, in kakor hitro je opazil, kaj se je godilo, je dejal: "Ho tovariši! Kaj pa je to?"

"Smodnik pronašamo, Jack," odgovori eden.

"No, preklicano," je zavpil Dolgi John; "ker se to godi, poteguj zanjamo jutranji pritok."

"Moje povelje!" je dejal kapitan; "kratko 'Odidite dol, mož. Ljudje bodo hoteli večerjati.'"

"Da, da," je odvrnil kuhar, se dotaknil z roko svojih prednjih las in hitro izginil v smeri proti svoji kuhinji.

"Dobro človek to, kapitan," je dejal zdravnik.

"Prav mogoče, gospod," je odvrnil kapitan Smolett. "Bolj lahko z ono stvarjo, možje, — bolj lahko," in planil je proti onim mornarjem, ki so prenašali smodnik; nato pa je nenašodno opazil mene, ko sem ogledoval vrtilni obroč, ki smo ga imeli sredi ladje.

"Hej, ti mornarski vajence," je zakričal; "proč od tod! Hajd v kuhinjo in preskrbi si dela!"

Ko sem hitel proč, sem ga alisal, kako je zelo glasno dejal zdravniku:

"Jaz ne bom imel prijateljev na ladji."

Zagotavljam vas, da sem bil popolnoma istega mnenja o njem kakor mirovni sodnik in sem na vso moč čutil kapitana.

XL. POGLAVJE.

Na morju.

Celo to noč smo se marljivo gibal, postavljali vse stvari na svoje mesto in prihajali so čolni s sodnikovimi prijatelji, Mr. Blandly in podobni, da mu voščijo srečno pot in srečen povratek. Pri "Admiralu Benbow-u" nismo nikdar prečuli cele noči in zato sem bil popolnoma utrujen, ko je malo pred svitanjem krmar zapiskal na svojo pisčalko in so se začeli mornarji delati pri drobnih vzdigovalnega, vretena. Pa če tudi bi bil še dvakrat tako utrujen, ne bi bil zapustil krova; vse je bilo tako novo in zanimivo zame; kratka, povelja, ostrji glas pisčalke, mornarji, hitel ob avitu svetilnik na odkazane prostore.

"Sedaj Barbecue, nam pa zapoj eno!" je zaklical nek glas. "Našo staro!" se mu je pridružil nek drugi.

"Da, da, tovariši," je rekel Dolgi John, ki je stal blizu z berglo pod ramo in naenkrat zapel meni tako znano:

"Petnajst mož na mrtvega moža zaboju —"

Za njim pa so se oglašili mornarji v zboru:

"Juhuhi! in steklenica ruma!" In pri tretjem "hu!" so z vsemi močmi potisnili droge pred seboj.

Celo v tem vznemirljivem trenutku sem se v hipu zopet spomnil na starega "Admirala Benbow-a" in zdelo se mi je, kakor da čujem kapitanov glas v zboru. Toda kmalu je prišlo sidro do površine vode, kmalu je viselo kapljajoče ob ladjinem rilu, kmalu so se začela napenjati jadra; zemlja in ladje so šle mimo nas na obeh straneh, in predno sem se mogel vleči, da bi zadremal za eno ali dve uri, je nastopila Hispaniola svojo pot proti Otoku zakladov.

Ne bom podrobno opisoval te vožnje. Bila je zelo ugodna. Ladja se je izkazala za zelo dobro, mornarji so bili izvrstni in kapitan je popolnoma razumel svoje opravilo. Predno smo pa dospeli do Otoka zakladov, se je pridružilo več stvari, ki jih moram povedati.

(Dalje prihodnjic.)

NARODNI DOHODEK.

New York. (Jugoslovanski Oddelek F. L. I. S.) Koliko znana narodni dohodek, t. j. skupni letni dohodek vseh prebivalcev Združenih držav? Ali se isti povečuje vzporedno z naraščajočim prebivalstvom? Kateri industrije so glavni viri tega narodnega dohodka? Kako je ta porazdeljen med posameznimi prejemniki dohodka? Na vsa ta jako zanimiva vprašanja odgovarja nedavno poročilo, ki ga je izdal Bureau of Economic Research pod naslovom "The Income of the United States."

Skupni narodni dohodek se je jako znatno povečal med letom 1910. in 1920., ako računamo v nominalni vrednosti dolarja; ali povečal se je veliko manj, ako vzamemo v obzir kupno vrednost dolarja, ki se stalno menja.

Na pr. skupni narodni dohodek je l. 1910 znašal 31.4 milijonov (\$31,400,000,000) dolarjev oziroma povprečno \$340. dolarjev za vsakega prebivalca. Ta dohodek stalno raste od leta do leta, razen malega nazadovanja l. 1914. Tekom svetovne vojne pa raste kar skokoma od 36 milijonov l. 1915 na 45.4 milijonov l. 1916, 53.9 milijonov l. 1917, 61 milijonov l. 1918 in 65.9 milijonov l. 1919. V tem zadnjem letu je povprečni dohodek vsakega prebivalca znašal potemtakem \$629.

Vse drugo je, ako primerjamo narodni dohodek v posameznih letih ne na podlagi nominalne vrednosti dolarja, ampak njegove kupne vrednosti. Z enim dolarjem se je l. 1913 moglo kupiti nekaj manj kot bi kupili z njim l. 1910, ali znatno več kot l. 1916 in še več kot v naslednjih letih. Ako nekdo ima dvakrat več dohodka kot pred desetimi leti, ali je v tem času vae postalo dvakrat dražje, njegov dohodek je le nominalno dvakrat večji, on pa je pravzaprav ravno tam, kjer je bil poprej. Ako hočemo torej dognati dejansko naraščanje narodnega dohodka, moramo vpoštovati kupno vrednost dolarja, ki se izračuna iz povprečnih tržnih cen življenjskih potrebščin v posameznem letu. Vzemimo kot mero kupno

vrednost dolarja, kot je bila l. 1913 — z drugimi besedami, predstavimo si, da so tekom omenjenega desetletja vse cene bile take kot leta 1913, in primerjajmo na tej podlagi narodni dohodek v posameznih letih. Potem bi dognali, da je narodni dohodek l. 1910 bil vreden 32.2 milijonov dolarjev (v kupni vrednosti od l. 1913) oziroma povprečno \$349. za vsakega prebivalca. Leta 1911 je za pol milijona manjši, a l. 1912 za cel biljon večji. Leta 1913 se vedno raste, a pade l. 1914. Leta 1915 skoči na \$352, l. 1916 na 40.7. Leta 1917 doseže svoj vrhunec z 40.8 milijonov in na to postopno pade, dokler znaša l. 1919 le 37.3 milijonov oziroma \$358, za vsakega prebivalca.

Porazdelitev dohodka.

Kako se narodni dohodek porazdeljuje med posameznike, ki dobivajo večji ali manjši delež na tem skupnem narodnem dohodku? Najboljše podatke v tem pogledu imamo za leto 1918. Od vseh prebivalcev, ki so imeli v tem letu nekaj dohodka, je 1 od sto — torej najbogatejši izmed njih — prejelo 14 od sto od skupnega dohodka; 5 od sto od vseh, vračunaje prejšnje, je dobilo 26 odstotkov vaege narodnega premoženja; 10 od sto je prejelo 35 odstotkov in 20 od sto od vseh prejemnikov dohodka je prejelo 47 odstotkov vsega narodnega dohodka.

Bureau of Economic Research je zaračunal za dobo sedmih let, kak delež na skupnem narodnem dohodku ima najbogatejših pet odstotkov izmed vseh prejemnikov dohodka. V letih 1913—1915 dobivali so ti 32 od sto od vsega dohodka — leta 1916 njih delež je narastel na 34 od sto, ali z izbruhom vojne njih delež je padel na 29, 28 in 24 od sto oziroma v letih 1917, 1918 in 1919. Iz tega sklepa bjo, da je imela vojna za posledico, da se je neenakost v porazdelitvi ameriških dohodkov nekoliko zmanjšala (vsaj začasno). Vrhutega v te podatke ni vračunjen dohodninski davek, ki je še dalje zmanjšal nenenačnost.

Razdelitev med kapitalom in delom.

Rna izmed najbolj zanimivih tihel kaže, kako je dohodek iz velikih organiziranih industrij razdeljen med vlagatelji kapitala in upravo na eni strani in uradniki in delavci na drugi strani. Leta 1910. je bil delež prvih 31% in drugih 69%; l. 1916. 33% oziroma 67%; leta 1918. pa 23% oziroma 77%. Podatki za naslednja leta niso še pri roki. Iz te tabele bi bilo razvidno, da je delež na dohodku industrije, prejet v obliki plač in mezd, večji za časa prosperitete in manjši za časa industrialne depresije; delež pa, ki se izplačuje v obliki dividend in upravnih stroškov, je ravno narobe.

Viri dohodka.

Kar se tiče virov, iz katerih izhaja narodni dohodek, je pomembno, da ostaja razmerje tekom vseh desetih let, na katere se razteza ta raziskava, skoraj enako. Povprečno prispeva poljedelstvo 17% od skupnega dohodka, tovarniška industrija 30%, prevozna sredstva okoli 9%, rudarstvo nekaj čez 3%, bankirstvo čez 1% in vladna uprava okoli 5%. Obsežna skupina, navedena pod postavko "razno", ki obsega trgovce na debelo in drobno, strokovnjake v raznih poklikih, hišnike in razne druge službe, prispeva skupaj okoli 33%. celokupnega narodnega dohodka. Presenetljiva je razmeroma mala važnost bankirstva in rudarstva kot viri narodnega dohodka.

Kaj je Bureau of Economic Research?

To je organizacija za znanstve-

no raziskovanje in objavljanje podatkov s ozirom na gospodarstva vprašanja. V svrhu nepristranskega in znanstvenega raziskovanja je Board of Directors sestavljen od strokovnjakov najbolj različnih naziranj. Vsak član Boarda mora odobriti izid raziskovalcev; v slučaju neso-glasja sme dotični član uvrstiti v poročilo svoje nasprotno mnenje. Na tak način se obvaruje znanstvena nepristranost.

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Narodite se in širite svoje glasilo "Prosveta."

POZOR SLOVENC!

Prodajam kokošja jajca za valenje, čistokrvne "Single Comb Rhode Island Red" pasmi. Cene so sledeče: 15 jajc stane \$1.50, 50 jajc stane \$3.50 in 100 jajc pošljem za \$6.00. Poština je s tem že plačana. Naslov je: Anton Mautz, R. R. 2, Box 65, Cherokee, Kana. (Adv.)

POZOR!

Na zabavi Hrv. Tamb. društva "Sloboda" v Benld, Ill., dne 1. aprila t. l. je neka mlada gospica iz Carlinville izgubila nov površnik (Over Coat). Uljudno se prosi osebo, ki je mogoče pomotoma vzela ta površnik, da ga povrne, za kar dobi dostojno nagrado od Hrv. Tamb. društva "Sloboda" v Benld, Ill. Javite se pri tajniku: Jos. Vočič, P. O. Box 555, Benld, Ill. (Adv.) April 12-13-14.

FARME NAPRODAJ

Proda se po nizki ceni na lahke obroke ali za gotov denar, 137 akrov farma vse pod plugom. Dobra poslopja in veliko sadnega drevja, blizu mesta. Proda se za \$3,300. Oglasite ali pa pišite v angleškem jeziku na H. B. Proctor, 17 Washington St., Grand Haven, Mich. (Adv.)

NA PRODAJI

Lepo prejena mesnica in grocerija z mešanim blagom in ena mašina (stroji). Lepa prilika za Slovence. Prodajalna stoji ob glavni cesti v sredini slovenske naselbine. Prostor obsega 6 sob, prodajalno in klet in stane samo \$42.00 na mesec najemnina. Kateraga veselje in misli resno naj se obrne za ceno in pojasnila na naslov: Frank Jamnik, 5327 Camellia street, Pittsburgh, Pa. (Adv.)

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani dobili je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne telesnino damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

FRENCH LINE

COMPAGNIE GÉNÉRALE TRANSATLANTIQUE

Express Postal Service

DIREKTYNA SLUŽBA V

JUGOSLAVIJO

preko Havre

s velikimi parniki na 3 in 5 vikse

FRANCE.....April 12

LA TOURAINE.....April 22

PARIS.....April 26

ROCHAMBEAU.....April 27

Izvrstna komoditeta za tretji razred. Razreda v celotni ladji. Cena za 2, 4 in 6 ljudi. Prošnja jedilna seba, seba na kadilce, pivnica, brivnica vse je na razpolago potnikom v tretjem razredu. Vino in pivo zastoj.

Za nadalje informacije vprašajte pri lokalnih agentih.

FRENCH LINE

POPOLNA POSTREŽBA

PTUJCEM

V našem velikem domarstvu hranimo odlično in pitjejo hrano vae udobnosti in postrežbo za vse potrebe.

Mi pošljamo denar v vse kraje po najnižjih cenah in brez vseh dodatnih odlikov in davcin.

Mi zastopamo vse parobrodne črte in prodajamo valjajo listke za vse parnike in la in stare domovine.

Popolnoma pod državnim varstvom. Mi plačamo najvišje obresti na vaše uloge. Oglasite se osebno ali nam pišite v vašem jeziku.

CAPITAL

\$2,000,000.00

THE UNION SAVINGS BANK

FRICK BLDG 5th Ave & Grant St. Pittsburgh Pa.

F. M. Dostojevski:
BESI
Roman v treh delih.
Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

Poslušal me je in kimal, razumel pa menda ni ničesar. Stala sva na pragu.

"Cher," je istegnil roko proti lučki v kotu. "Cher, nikoli nisem veroval v te reči, toda... naj bo naj bo!" Prekričal se je. "Allons!"

"Nu, boljše tako," sem pomislil, ko sva stopila iz hiše.

"Spotoma se mi prilež svedi zrak, pa se pomirimo, vrnemo se domov in ležemo k počitku..."

Toda računal sem brez gospodarja. Kakor nalaž naju je doletel ravno spotoma slučaj, ki je Stepana Trofimoviča še bolj pretresel in do kraja potkuril; in reči moram, da nikoli nisem pripisoval našemu prijatelju naglosti, s kakršno me je iznenadil to jutro. Ubogi, dobri prijatelj moj!

DESETO POGLAVJE.

Flibustirji. Usodno jutro.

I.

Dogodek, ki se nama je pripetil spotoma, je bil takisto čudne vrste. Ali treba je povedati vse po vrsti. Uro preden sva stopila s Stepanom Trofimovičem na ulico, je korakala po mestu in budila radovednost mnogih gledalcev truma ljudi, delavcev Špigulinske fabrike, svojih sedemsto mož, nemara tudi več. Pomikala se je dostojno, skoraj molče in v očividno dogovorjenem redu. Posneje so zagotavljali, da je šlo teh sedemdeset mož, deputacija vae tovarne — pri Špigulinih je delalo do devetsto ljudi — h gubernatorju iskati pravice zoper upravitelja, ker je vae predrzno ogoljufal pri plačl, zapiraje v odsotnosti lastnikov fabrike ter odpušča delavce — dajstvo, o katerem zdaj nihče več ne dvomi. Nekateri pri nas še vedno ne priznajo deputacije, češ da bi bilo sedemdeset odposlancev preveč, ampak da je sestojala trumaskratkomalo iz najbolj oškodovanih, ki so ali prosil le sami zase, tako da splošnega "punta" v fabriki, o katerem so zagnali pozneje takšen krič, sploh ni bilo. Tretji tretjio strastno, da teh sedemdeset ljudi ni bilo navadnih puntarjev, marveč odlično političnih, to se pravi, še itak najemirnejših, povrhu pa še gotovo nahujskanih s političnimi letaki. Z eno besedo, ali je bilo res kaj vpliva ali zapeljavanja, še danes ni natanko znano. Moje osebno mnenje je, da delavci podtaknjajo letakov še brili niso, in če bi jih prav, ne bi bili razumeli niti besedice, zakaj njih posteljti se izražajo pri vsej goloti svojega sloga skrajno nejasno. Toda ker je delavcem res trda prella, politija pa, h kateri so se obrnili, ni hotela razumeti njih ogorčenja — kaj je bilo zanje naravnostnega od misli, ti skupno h "generalu samemu", če mo-

goče, kar s papirjem na glavi, postaviti se lepo v vrsto pred njegovimi hišnimi vrati, kakor hitro se prikaže, pa zdrkniti vsi hkrati na kolena ter zavpiti k njemu kakor k fivi Previdnosti božji? Jaz menim, da je odveč govoriti o punku kakor o deputaciji, kakaj sredstvo je staro in zgodovinsko je odnekaj ljubil besedo z "generalom samim", zlasti če radi golega zadoščanja in ne glede na to, kako se razgovor konča.

Čprav so Pjotr Stepanovič, Liputin, nemara še kdo, magari celo Fedjka, švigali prej med delavci (kar je res da precej zanesljivo dognano) ter govorili z njimi, sem vendar globoko neverjen, da so se menili kvečjemu z dvema, a tremi, nu, s potimi, le bolj v poskušnjo, in je ostal ta pomelek brez vsake posledice. Kar pa se tiče punta, so jih delavci, ako so prav kaj razumeli iz njih propagande, gotovo takoj prestali poslušati, češ da je stvar neumna in neprimerna. Drugače Fedjka: zdi se, da je bil srečnejši od Pjotra Stepanoviča. Pri požaru, ki je divjal tri dni pozneje v našem mestu, sta — to je zdaj nedvomna gotovost — v resnici pomagala Fedjki dva fabrička delaveca, in mesec dni potem so prišli v okraju še troje blivših fabričanov takisto za rop in požig. Ali če se je tudi posrečilo Fedjki zapeljati jih v neposredno dejanja, je vendar zapeljal edino teh pet, kakaj o vseh ostalih se ni sisalo nič podobnega.

Naj bo kakorkoli, vsa truma delavcev je naposled dospela na mali trg pred gubernijo ter se spodobno in molče razvrstila. Nato so odprli usta proti vohu in pričeli čakati. Pravili so mi, da so takoj, ko so se ustavili, tudi aneli kušne, to je, mogoče še pol ure pred pojavljenjem gubernijskega gospodarja, ki ga takrat kakor nalašč ni bilo doma. Policija se je pokazala takoj, izprva le v posameznih postavah, nato v vsej dosegljivi polnoštevilnosti; nastopila je seve preteče, s pove-ljem, naj se razidejo. Toda delavci so se ustavili kakor čreda ovac, ki je prišla do lese, ter lakonično odgovarjali, da so namenjeni h "generalu samemu"; njih trda odločnost je bila očitna. Div-je zadržanje je prenehalo, zamenila ga je kmalu zaničljivenost, skrivnostno šepetanje odredbe in stroga, delavna skrbljivost, ki je grbancila obrvi načelstva. Policojster se je odločil počakati, da pride sam von Lembke. Prazno je, da bi bil pridivil s trojko v najhujšem diru ter se jel že z voza pretepati. Res da je dirjal, in še rad, v svojem koleščku z rumenim zadkom; čim bolj sta norela "do besnosti prignana sorprezna konja" v navdušenje vseh tržnih kupcev, tem više se je vzdigoval na vozu, vstajal v vsej svoji velikosti, držeč se za poseben, stranski jermen, razprostrat desno roko zrak kakor na spomenikih in se tako oziral po mestu. Toda v današnjem slučaju se ni pretepal; in če ni mogel pogrešati krepke besede, ko je skočil z voza, je storil to le, da ne zapravi svoje popularnosti. Še bolj prazno je, da so priveli vojaše z nasajenimi bajoneti in hrojavili nekam po topništvo in kozake; to so pravljice, ki jim še lastni očetje več ne verjamejo. (Dalje prih.)